

TOLSTOI

LEON

Cazacii •
Doi husari

Traducere din limba rusă și note de
Leonte Ivanov și Marina Vraciu

POLIROM
2021

Cuprins

Cazacii.....	5
Doi husari	207

— Mă tem de mama ta. M-a certat foarte tare cînd am intrat prima oară la voi.

Marianka izbucni în rîs.

— Și tu chiar te-ai speriat? făcu ea, uitîndu-se o clipă la el și apoi întorcîndu-și privirea.

Acum, pentru prima dată, Olenin văzu în întregime chipul frumoasei fete, pentru că pînă atunci o zărise doar acoperită pînă sub ochi cu basmaua. Nu degeaba o considerau cea mai mîndră fată din staniță. Ustenka era o tînară drăgălașă, micuță, durdulie, rumenă, cu niște ochișori căprui veseli, veșnic cu un zîmbet pe buzele roșii, o ființă vorbăreață și guralivă. Mariana, dimpotrivă, nu era cîtuși de puțin *drăguță*, era *frumoasă*. Trăsăturile feței ei ar fi putut părea prea masculine și prea aspre, dacă n-ar fi fost statura ei înaltă, zveltă, pieptul plin de forță și umerii largi, și, mai ales, dacă n-ar fi fost această expresie severă și, în același timp, gingașă a ochilor negri prelungi, adumbriți de sprîncenele negre, și expresia plină de blîndețe a gurii și a zîmbetului ei. Zîmbea rar, însă, de fiecare dată, surîsul ei reușea să te uimească. Radia o adiere de vigoare feciorelnică și sănătate. Toate fetele erau frumoase, însă și ele, și Belețki, și ordonanța care intrase cu turta dulce se uitau fără să vrea la Mariana, iar cînd tinerii se adresau fetelor, i se adresau, de fapt, ei. Printre celelalte, părea o împărăteasă mîndră și veselă.

Încercînd să păstreze aparențele unei serate reușite, Belețki vorbea fără încetare, obligîndu-le pe fete să servească *cihir* și îi arunca lui Olenin tot felul de aluzii indecente, în franceză, despre frumusețea Mariankăi, numind-o „a dumitale“, *la vôtre*, și invitîndu-l să facă ce făcea și el. Situația devenea tot mai grea pentru Olenin. Era gata să găsească un pretext să iasă și să fugă, cînd Belețki anunță că Ustenka, sărbătorita, trebuie să le servească musafirilor *cihir* cu sărutări. Ea

fu de acord, însă cu învoiala ca, pe farfurie, să i se pună bani, așa cum se face la nunți. „Naiba m-a pus să vin la acest ospăț dezgustător!”, își zise Olenin și, ridicându-se, dădu să plece.

— Unde mergeți?

— Mă duc să aduc niște tutun, zise el, intenționând să fugă, însă Belețki îl prinse de mână.

— Am bani, îi zise el în franceză.

„Nu pot pleca, aici trebuie plătit, gîndi Olenin și i se făcu ciudă pentru stîngăcia sa. Oare chiar nu pot să fac la fel ca Belețki? N-ar fi trebuit să merg, dar, dacă tot am venit, nu se cade să le stric plăcerea. Trebuie să beau căzăcește“, și luînd o *ceapură* (o cană din lemn în care intrau vreo opt pahare), își turnă vin și-l bău aproape pe tot. În timp ce dădea vinul pe gît, fetele îl priveau cu nedumerire și aproape speriate. Gestul lui li se păru ciudat și oarecum nepotrivit. Ustenka le mai aduse cîte un pahar și se sărută cu amîndoi.

— Uitați-vă, fetelor, acum avem cu ce chefui, zise ea, făcînd să zornăie pe farfurie patru monede puse de cei doi.

Olenin nu se mai simțea acum stingher. I se dezlegă și limba.

— Ei bine, acum tu, Mariana, trebuie să ne dai cîte un pahar de vin și cîte o sărutare, zise Belețki, prinzînd-o de mână.

— Lasă că vezi tu cum te pup eu! zise ea, făcînd, în glumă, un gest de amenințare.

— Pe bunelu' poți să-l săruți și fără bani! intră în joc altă fată.

— Grozav! zise Belețki și o sărută pe fata care se zbătea să scape. Chiar așa, să ne servești tu, insistă Belețki, adresîndu-i-se Marianei. Să-l servești pe chiriaș.

Și, luînd-o de mână, o aduse pînă la laviță și o așeză lîngă Olenin.

— Ce mîndrețe de fată! zise el, întorcîndu-i capul ca s-o vadă din profil.

Mariana nu se zbătea și, zîmbind cu mîndrie, îi aruncă lui Olenin o privire cu ochii ei prelungi.

— O mîndrețe de fată! repetă Belețki.

„Cît sînt de frumoasă!“ părea să repete și privirea Marianei. Olenin, fără să-și dea seama ce face, o îmbrățișă pe Marianka și voi s-o sărute. Însă fata se desprinsese brusc, îl răsturnă pe Belețki și tăblia mesei și fugi lîngă sobă. Se auziră țipete și rîsete. Belețki le șopti ceva fetelor și, deodată, toate ieșiră fuga în tindă și închiseră ușa.

— De ce pe Belețki l-ai sărutat și pe mine nu vrei? întrebă Olenin.

— Așa, nu vreau, și gata, răspunse ea, cu buza de jos și sprîncenele zvicnindu-i. El este bunelul, adăugă ea, zîmbind. Se apropie de ușa și începu să bată în ea. De ce ne-ați încuiat, diavolilor?

— Lasă-i pe ei acolo, iar noi o să stăm aici, zise Olenin, apropiindu-se de ea.

Ea se încruntă și îl dădu la o parte cu asprime. Și din nou îi păru atît de maiestuos de frumoasă, încît își reveni și i se făcu rușine de ceea ce face. Se apropie de ușa și începu să tragă de ea.

— Belețki, deschideți! Ce-s glumele astea stupide?

Mariana începu să rîdă din nou cu rîsul ei luminos, minunat, fericit.

— Și, te temi de mine? zise ea.

— Păi ești la fel de mînioasă ca și mama ta.

— Stai tu mult și bine cu Eroșka și tare o să te mai iubească fetele. Și zîmbi, privindu-l de aproape, drept în ochi.

Olenin nu știu ce să spună.

— Și dacă aș veni pe la voi?... zise el ca din întîmplare.

— Atunci ar fi altceva, rosti ea, scuturînd din cap.

În timpul acesta, Belețki împinse ușa, deschizînd-o, și Mariana sări cît colo de lîngă Olenin, lovindu-se cu coapsa de piciorul lui.

„Toate-s fleacuri, tot ce credeam eu înainte: și iubirea, și renunțarea la sine, și Lukaška. Doar fericirea contează: cine este fericit, acela are dreptate“, îi trecu prin minte lui Olenin și, cu o forță neașteptată pentru el, o prinse și o sărută pe frumoasa Marianka pe tîmplă și pe obraz. Mariana nu se supără, izbucni într-un hohot puternic de rîs și ieși în fugă la celelalte fete.

Tot atunci se încheie și petrecerea. Bătrîna mamă a Ustenkăi, întorcîndu-se de la lucru, le certă pe fete și le alungă pe toate.

XXVI

„Da, își spunea Olenin întorcîndu-se acasă, dacă mi-aș lăsa un pic frîul liber, aș putea să mă îndrăgostesc ca un nebun de fata asta.“ Se culcă cu acest gînd, dar, în același timp, credea că toată istoria asta va trece și va reveni la viața de odinioară.

Însă la viața de odinioară nu reveni. Purtarea sa față de Marianka se schimbă. Zidul care îi despărțise înainte fusese dărîmat. Olenin o saluta de fiecare dată cînd o întîlnea.

Gazda, venind să-și primească banii pentru locuință și aflînd despre bogăția și generozitatea lui Olenin, îl invită la dînșii. Bătrîna îl primi cu blîndețe și, din seara „balului“ de la Ustenka, Olenin venea adesea pe la gazde și rămînea pînă tîrziu. Părea că trăiește la fel ca pînă atunci, numai că, în sufletul lui, totul se răscolise. Își petrecea ziua în pădure, iar pe la opt seara, cînd începea să se lase amurgul, venea pe la gazde, singur sau cu unchiașul Eroška. Gazdele se obișnuiseră atît de mult cu el, încît se mirau cînd nu apărea. Plătea bine pentru vin și era un om liniștit. Vaniușa îi aducea ceaiul; el se așeza în

colțul de lângă sobă; bătrîna își vedea nestingherită de treburi, iar ei stăteau de vorbă la un ceai și la un pahar de *cihir* despre treburile cazacilor, despre vecini, despre Rusia. Olenin povestea, iar ceilalți puneau întrebări. Uneori, își lua o carte și citea. Mariana, ca o capră sălbatică, cu picioarele strînse sub ea, stătea pe sobă sau într-un colț întunecat al camerei. Nu lua parte la discuții, însă Olenin îi vedea ochii, chipul, îi auzea mișcările, pocnetul cojilor de semințe și simțea că-l ascultă cu toată ființa în timp ce vorbea. Îi simțea prezența și atunci când se lăsa furat de carte. Uneori avea impresia că ochii fetei erau ațintiți asupra lui și, încrucișîndu-și privirea cu jarul ochilor ei, amuțea și o privea în tăcere. Atunci ea se ascundea imediat, iar el, prefăcîndu-se foarte prins în discuțiile cu bătrîna, ciulea urechea la răsufierea fetei, la toate mișcările ei, așteptînd să-l privească din nou. În prezența altora, era de cele mai multe ori veselă și blîndă cu dînsul, însă, când rămîneau singuri, devenea sălbatică și brutală. Se întîmpla cîteodată să treacă pe la ei cînd Mariana încă nu se întorsese de pe uliță: deodată răsunau pașii ei puternici și, în dreptul ușii întredeschise, licărea cămașa albastră, de stambă, a fetei. Intra pînă-n mijlocul odăii, îl privea blînd, cu un zîmbet abia perceptibil al ochilor, iar sufletul lui se umplea pe dată de veselie și de teamă.

Nu căuta nimic, nu dorea nimic de la ea, însă, cu fiecare zi, prezența fetei îi devenea din ce în ce mai necesară.

Olenin se obișnuise atît de mult cu viața din staniță, încît trecutul îi apărea cu totul străin, iar viitorul, mai ales cel din afara lumii în care trăia acum, încetă să-l mai preocupe. Primind scrisori de acasă, de la rude și prieteni, se simțea ofensat că oamenii aceia își făceau griji atît de mari pentru el, ca pentru un om pierdut, în timp

ce el, în stanița lui, îi considera pierduți pe toți cei care nu duceau o viață precum a sa. Era convins că nu va regreta niciodată că se rupsese de traiul de odinioară și că se instalase atât de singur și de aparte în stanița lui. În expediții, în fortărețe, se simțea bine; însă numai de aici, numai de sub aripa unchiașului Eroșka, din pădurea lui, din casa de la marginea așezării și, mai cu seamă, prin prisma amintirilor legate de Marianka și Lukașka, putea să vadă limpede toată minciuna în care trăise mai înainte, minciună care îl revoltase și acolo, iar acum îi apărea cumplit de respingătoare și de ridicolă. Cu fiecare zi, se simțea tot mai liber, mai om. Caucazul i se înfățișă cu totul altfel decât în închipuire. Nu găsisese nimic care să semene cu visele sale sau cu descrierile acestui ținut, pe care le știa din auzite sau din cărți. „Nu există aici nici un fel de armăsari, de prăpăstii, nu există nici Amalat-Bek, eroi sau tâlhari, gîndi el. Oamenii trăiesc așa cum trăiește natura: mor, se nasc, se împerechează, din nou se nasc, se bat, beau, mănîncă, se bucură și din nou mor, și nu există nici un fel de alte condiții în afara celor de-a pururi neschimbate, pe care natura le-a prescris soarelui, ierbii, animalelor sălbatice, copacului. Alte legi nu au...” Și, de aceea, oamenii aceștia, prin comparație cu el, îi păreau frumoși, puternici, liberi și, privind la ei, i se făcea rușine și se întrista pentru propria-i persoană. Adesea îl muncea serios gîndul să lase totul baltă, să intre în rîndurile cazacilor, să-și cumpere o casă, dobitoace, să se însoare cu o fată din staniță, numai cu Mariana nu, căci i-o lăsa lui Lukașka, și să stea cu unchiașul Eroșka, să umble cu el la vînătoare și la pescuit, iar cu cazacii în expediții. „De ce nu fac așa? Ce mai aștept?“, se întreba Olenin. Și se lăsa îndemnat de acest gînd și se muștra. „Ori mi-e teamă să fac ceea ce eu însumi găsesc rațional